

ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

Հայց. Առաք. Սուրբ Յակոբ Մայր Եկեղեցույ Կիրակնօրեայ Դպրոցի Պարբերաթերթ

ԺԱ. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 2

Հոկտեմբեր 2003

Կիր.	Բշ.	Գշ.	Դշ.	Եշ.	Ուր.	Շաբ.
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

4	Քրիստոսի 72 աշակերտներու տօն
11	Ս. Թարգմանչաց վարդապետաց
18	Չորս Ս. Աւետարանիչներու տօն
26	Գիւտ խաչի

Յիշեցէ՛ք, սիրելի՛ եղբայրներս, որ
աւելի պատրաստակամ պէտք է
ըլլաք լսելու, քան՝ խօսելու:

Դիւրաւ մի՛ բորբոքիք: Գիտցէք թէ
մեր բարկանալովը չենք կրնար
Աստուծոյ արդար ծրագիրը
իրականացնել:

անով հպարտանալը:

Թարգմանչաց տօնը այս տարի թող ըլլայ յատկապէ՛ս Աստուածաշունչի ծանօթացման տօն եւ մեզմէ իրաքանչիւրը թող պարտք զգայ ձեռք ձգել - եթէ տակաւին չունի օրինակ մը- հայերէն Աստուածաշունչ մը, բանալ զայն, կարդալ, ծանօթանալ, ճանչնալ: Մենք մեր աշակերտներուն կը ծանօթացնենք Աստուածաշունչին: «Մաշտոցի Արձագանգ»-ի միջոցաւ Աստուածաշունչը կը հասցնենք մեր ընթերցողներուն: Դուն ալ, սիրելի ընթերցող, քու կարգիդ մեր թարգմանիչներուն վաստակի արդիւնք՝ հայերէն Աստուածաշունչը ծանօթացուր շրջապատիդ:

Կարդա՛ Աստուածաշունչը առ ի յիշատակ առաջին թարգմանիչներուն

Հոկտեմբեր ամսուան ամենէն աւելի յիշատակուող տօնը Թարգմանչաց տօնն է: Իրաքանչիւր կրօնական թէ ազգային տօնի պէս, Թարգմանչացի առթիւ եւս կը դրուի եզակի այս հարցումը, թէ՛ ի՞նչ ձեռով վառ կրնանք պահել այսօր, այդ տօնին յիշատակը:

Թարգմանչացը հայկական մշակույթի ընդհանուր տօն է: Գիրերու գիտի, հայերէնի թարգմանութիւններու, հայերէն լեզուով ստեղծագործութիւններու, հայ դպրոցներու կառուցման ընդհանուր տօն: Յստակ է թէ թարգմանչաց տօնը վառ պահելու ամենէն ազդու ձեւը հայերէն լեզուն պահպանելն է, սորվիլը, ծաղկեցնելը:

Սակայն կայ նաեւ այլ ձեւ մը որ պատիւ կը բերէ մեր թարգմանիչներուն, որոնք հայերէն գիրերու գիտէն անմիջապէս ետք լծուեցան Աստուածաշունչի հայերէն թարգմանութեան, եւ այդ թարգմանութիւնը եղաւ թարգմանութիւններուն առաջինը, գեղեցկագոյնը, սրբագոյնը, «թագուհին»:

Ո՞րն է թարգմանիչներու յիշատակը փառաբանելու լաւագոյն ձեւը եթէ ոչ իրե՛նց իսկ կատարած թարգմանութեան հանդէպ ցուցաբերուող հետաքրքրութիւնը, անոր ծանօթանալու, զայն ճանչնալու տրամադրութիւնը եւ մանաւանդ զայն սիրելն ու

Աստուծոյ խօսքը լսել եւ կատարել

Յիշեցէ՛ք, սիրելի՛ եղբայրներս, որ անլի պատրաստակամ պէտք է ըլլաք լսելու, քան՝ խօսելու: Դիրաւ մի՛ բորբոքիք: Գիտցէք թէ մեր բարկանալովը չենք կրնար Աստուծոյ արդար ծրագիրը իրականացնել: Հետեւաբար ձեզմէ թօթափեցէ՛ք ամէն աղտոտ սովորութիւն ու չար ցանկութիւն, եւ հեզութեամբ ընդունեցէք ձեր մէջ սերմանուած Աստուծոյ խօսքը, որ կրնայ ձեր հոգիները փրկել:

Այս պատուիրանները լսելով մի՛ գոհանաք, այլ՝ կատարեցէ՛ք զանոնք. այլապէս դուք ձեզ խաբած կ'ըլլաք: Որովհետեւ ով որ պարզապէս կը լսէ պատուիրանը բայց չի կատարեր, կը նմանի անոր՝ որ ուշադրութեամբ ինքզինքը կը դիտէ հայելիին մէջ. հազիւ հայելիէն հեռացած, ա՛լ չի տեսներ ինքզինք եւ կը մոռնայ իր ինչպէս ըլլալը: Մինչդեռ ան որ իր աչքերը կը յառէ Աստուծոյ ազատարար ու կատարեալ Օրէնքին եւ անոր մէջ կը յարատեւէ, այնպիսին լսելէ ետք չի մոռնար, այլ կը գործադրէ զայն. անհկա երանելի պիտի ըլլայ կատարելուն համար:

Ով որ ինքզինք բարեպաշտ կը սեպէ եւ սակայն իր լեզուին սանձ չի դներ, անհկա ինքզինք կը խաբէ, որովհետեւ անօգուտ է իր բարեպաշտութիւնը: Հօր Աստուծոյ համար անկեղծ եւ իսկական բարեպաշտութիւնը՝ կարօտութեան մէջ եղող որբերուն եւ այրիներուն այցելու եւ օգնական ըլլալն է, եւ աշխարհի մէջ ապրելով հանդերձ՝ ինքզինք անարատ պահելը:

Յակոբոս 1.19-27

Աստուածաշունչի Հայերէն ձեռագիր 1265 Թ

Բովանդակութիւն

- Կարդա՛ Աստուածաշունչը առ ի յիշատակ առաջին թարգմանիչներուն
- Աստուծոյ խօսքը լսել եւ կատարել
- Ասք օշականցի հայունիի ուխտին մասին
- Մեստոպ Մաշտոց
- Հայ գրչութեան կեդրոններ. Տաթևի վանքը
- Օշական գիղի Մեստոպ Մաշտոց եկեղեցին
- Ծանօթանանք Աստուածաշունչին
- Գիտ խաչ
- Խաչբառ
- խօսենք հայերէն
- Մեստոպ Մաշտոց
- Երկայնաւուն որդը եւ իր բառարանը
- Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Մանկապարտէզի անկիւն
Նախակրթարան Ա. Բ. Գ. ի անկիւն
Նախակրթարան Դ. Ե. Զ. ի անկիւն
Երկրորդականի անկիւն
Ընդհանուրի անկիւն
- Սեպտեմբեր ամսուան պատասխաններ եւ մասնակցողներ
- Կարճ լուրեր կիրակնօրեայէն

Ասք Օշականցի հայունիի ուխտին մասին

Ահա դրուագ մը որ կ'արտայայտէ հայ ժողովուրդին պաշտամունքը Մեսրոպ Մաշտոցի ստեղծած հայերէն գիրերուն հանդէպ:

Կ'ըսուի թէ օշականցի հայունի մը Աստուծոյ խնդրանք մը կը ներկայացնէ եւ ուխտ կ'ընէ այցելել Մաշտոցի գերեզմանը իր խնդրանքին իրականացման համար: Ան իր թխած հացերէն վեր կ'առնէ 36 լաւաշներ, համապատասխան Մաշտոցի ստեղծած 36 հայերէն գիրերու թիւին գիտնալով թէ Օ եւ Ֆ գիրերը աւելի ուշ աւելցուեցան այբուբենի ընդհանուր թիւը հասցնելով 38-ի:

Հայունին կու գայ ու կը կենայ Մաշտոցի գերեզմանին մօտ ու կը սկսի իր լաւաշ հացերը բաժնել անցորդներուն: Սակայն ամէն մէկ անցորդի պիտի տար մէկ լաւաշ միայն եւ ոչ երկու կամ երեք: Այլ խօսքով, իր 36 լաւաշները պէտք էր բաժնէր 36 տարբեր անցորդներու որպէսզի ուխտը կատարուէր: Եթէ այդ օրը 36 անցորդներու չհանդիպէր, այդ օրուան ուխտագնացութիւնը ապարդիւն կը նկատուէր ու ան կը ստիպուէր վերադառնալ յաջորդ օր, նորէն 36 այլ լաւաշներով, ու այսպէս որքան օր որ պէտք ըլլար, մինչէ որ հանդիպէր այն օրը ուր հայունին իր 36 հացերը կարենար բաժնել 36 տարբեր անցորդներու:

Մեսրոպ Մաշտոց

Հայ ժողովուրդը մեր այբուբենի հայր՝ Մեսրոպ Մաշտոցին կը պարտի ապահոված ըլլալ մեր ազգային ինքնութեան անկախացումն ու յանրապետութիւնը, շնորհիւ հայաստան գրականութեան ստեղծման: Ան 1600 տարիներէ ի վեր կը նկատուի մեր ժողովուրդի ամենէն սուրբ դէմքը:

Յուշարձան Օշականի մէջ

Մեսրոպ Մաշտոց ծնած է Տարօնի Հացեկաց գիւղին մէջ: Գործի կը մտնէ Վաղարշապատ, իբրեւ արքունիքի ատենադպիր: Լաւ գիտէր յունարէն, պարսկերէն, ասորերէն եւ վրացերէն լեզուները: 32 տարեկանին, Մեսրոպ Մաշտոց բանակային ասպարէզը ձգելով կը դառնայ հոգեւորական ու կը նուիրուի քարոզչութեան եւ ժողովուրդի ծառայութեան:

Այդ օրերու քաղաքական վիճակը շատ մտահոգիչ էր: Հայաստանը բաժնուած էր յունական եւ պարսկական կայսրութիւններուն միջեւ եւ ժողովուրդին մէկ բաժինը առաջինին ազդեցութեան տակ կ'ապրէր միւս բաժինը՝ երկրորդին: Եկեղեցական արարողութիւններն ալ կը կատարուէին ասորերէնով, ժողովուրդին բոլորովին օտար լեզուով մը: Այս պայմաններուն տակ, Մեսրոպ Մաշտոց կ'անդրադառնայ հայերէն գրականութիւն ունենալու անհրաժեշտութեան ու կը լծուի հայերէն տառերու ստեղծման աշխատանքին: Իր գաղափարին ու աշխատանքին կը զօրակցին օրուան թագաւոր Վրամշապուհն ու կաթողիկոս Սահակ Պարթեւը:

405 թուականին ծնունդ կ'առնէ հայերէն այբուբենը: Մեսրոպ Մաշտոց վախճանեցաւ 80 տարեկանին ու հողին յանձնուեցաւ Օշականի մէջ:

Հայ գրչութեան կեդրոններ

Տաթևի վանք

Սիւնեաց մարզի պատմաճարտարապետական ամենէն նշանաւոր յուշարձանը Տաթևի վանքն է որ կը գտնուի նոյն անունը ունեցող գիւղին մէջ: Վանքը հիմնուած է 9-րդ դարուն եւ անոր ամենէն հին շինութիւնն է Սուրբ Պօղոս-Պետրոս եկեղեցին: Եկեղեցիին պատերը ծածկուած եղած են հարուստ որմնանկարներով որոնցմէ քիչ բան պահպանուած է:

Տաթևի վանքը այցելողներուն ուշադրութիւնը կը գրաւէ հետաքրքրական յուշարձան մը, «Շոճուող Սիւնը» որ ծանօթ է նաեւ «Գաւազան» անունով:

Ութկողմանի օրօրուող այս սիւնը հաստատուած է ծխնիներու վրայ, վանքի շրջափակէն ներս: Երբ դաշինք ան կը սկսուի օրօրուիլ, կը ծոխ սակայն չիցնար ու կը վերադառնայ իր տեղը: Ճարտարապետական այս հրաշալիքը ապշեցուցեր եւ վախ ներշնչած է 10-րդ դարուն Տաթևը ասպատակող օտարներուն, որոնք Շոճուող սիւնէն վախճալով չեն կործանած վանքը: 1931-ի երկրաշարժը մեծ վնաս հասցուց Տաթևի վանքին սակայն կանգուն մնաց Շոճուող սիւնը: Վնասուած կառուցներուն մեծ բաժինը վերականգնուեցաւ:

14-15-րդ դարերուն, Տաթևի վանքը հայկական մշակոյթի եւ լուսաւորութեան ճանչուած կեդրոններէն մէկը եղած է: Հոն գործած է Տաթևի համալսարանը որ ունեցած է մատենադարան եւ մանրանկարչութեան դպրոց: Տաթևի համալսարանէն ներս աշխատած են յայտնի գիտնականներ եւ աստուածաբաններ, ինչպէս Յովհաննէս Որոտնեցիին եւ Գրիգոր Տաթևացիին:

Օշական գիւղի Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցին

Մեսրոպ Մաշտոցի անունը կրող այդ եկեղեցին կառուցուած է 1875 թուին, Գեորգ Դ. Կաթողիկոսի օրով: Սուրբին մասունքները կը հանգչին եկեղեցույն խորանին տակ: 1962 թուականին, Մեսրոպ Մաշտոցի ծննդեան 1600-ամեակին առթիւ, գիւղի մուտքին գետեղուեցաւ նաեւ յուշարձան մը՝ հայ գիրերու նուիրուած կոթողը: Կոթողը կը ներկայացնէ բացուած մատենի նմանող երկու յուշասալեր, որոնցմէ ձախ կողմին վրայ քանդակուած է հայերէն այբուբենը: Ան՝ այբուբենին նուիրուած առաջին եւ միակ յուշարձանն է աշխարհի վրայ «տեսնել էջ 3»:

Ծանօթանանք Աստուածաշունչին

Մեզմէ ո՞վ չի յիշեր Ադամի եւ Եւայի դրախտէն վտարուիլը, Նոյի տապանին ջրհեղեղէն ազատիլը, Դաւիթի արիութիւնը ընդէմ Գողիաթի, Յիսուսի ծնունդը, Յուդայի կողմէ մատուցուիլը: Այս բոլորը Աստուածաշունչէն առնուած դրուագներ են որոնք պատմութեան պէս մեր միտքը մնացած են, յաճախ իբր մանկութենէն մեզի հասած տեղեկութիւն:

«Մաշտոցի Արձագանգ»-ի այս թիւով կը սկսինք յօդուածներու շարք մը որոնց միջոցաւ պիտի ծանօթանանք Աստուածաշունչին: Իւրաքանչիւր թիւով, պիտի ներկայացնենք Հին եւ Նոր Կտակարանները կազմող իւրաքանչիւր գիրք, կարճ բացատրականներով, յուսալով որ այսպէսով առիթ ընծայած կ'ըլլանք ընդհանուր ձեւով ծանօթանալու Աստուածաշունչին:

Աստուածաշունչը կը բաղկանայ գլխաւոր երկու մասերէ.-

Հին կտակարանը որ կը պատմէ աշխարհի ստեղծումէն մինչեւ Քրիստոսի ծնունդի մարգարէութիւնները եւ **Նոր կտակարանը** որ Քրիստոսի ծնունդէն սկսելով կը պատմէ Անոր կեանքը, մահն ու յարութիւնը, Առաքեալներուն գործերը, նամակները մինչեւ Յովհաննէսի Յայտնութիւնը : Իւրաքանչիւր կտակարան իր կարգին ունի ենթաբաժանումներ որոնք կը կոչուին «գիրքեր»:

Հին Կտակարանը կը բաղկանայ 39 գիրքերէ, իսկ Նորը՝ 27: Այս 66 գիրքերէն զատ կան նաեւ «երկրորդականոն» կոչուած 11 գիրքեր: Ահա ցանկը Աստուածաշունչը կազմող 77 գիրքերուն, որոնց մասին յաջորդ թիւերով հետաքար աւելի մանրամասն կը խօսինք.-

Հին Կտակարան			
17 պատմական գիրքեր	Ժողովող Երգ երգոց	Տոբիթ Ա. Բ. Գ.	փիլիպպեցիներուն Կողոսացիներուն
Ծննդոց	17 մարգարէներու գիրքեր	Մակաբայեցիներուն	Ա. Թեսաղոնիկեցիներուն
Ելից	Եսայի	Իմաստութիւն Սողոմոնի	Բ. Թեսաղոնիկեցիներուն
Ղեւտացոց	Երեմեայ	Բարուք	Եբրայեցիներուն
Թուոց	Ողբք Երեմեայ	Սիրաք	
Բ. Օրինաց	Եգեկիէլ	Աղօթք Մանասէ	Պօղոս առաքելի անձերու զրկուած 4 նամակներ
Յեսու	Դանիէլ	Թագաւորի	Ա. Տիմոթէոսի
Դատաւորաց	Ովսէա		Բ. Տիմոթէոսի
Հուութ	Յովէլ	Նոր Կտակարան	Տիտոսի
Ա. Թագաւորաց	Ամոս	4 Աւետարաններ	փիլիմոնի
Բ. Թագաւորաց	Աբդիա	Մատթէոս	
Գ. Թագաւորաց	Յովնան	Մարկոս	
Դ. Թագաւորաց	Միքա	Ղուկաս	
Ա. Մնացորդաց	Նաոււմայ	Յովհաննէս	Ընդհանրական 7 նամակներ
Բ. Մնացորդաց	Ամբակում	Առաքեալներու գործերը -1 Գիրք-	Յակոբոս առաքելի
Եզրասայ	Սոփոնիա		Պետրոս առաքելի
Նէեմեայ	Անգէ	Պօղոս առաքելի եկեղեցիներու ուղղուած 10 նամակները	-2-
Եսթեր	Զաքարիա	Հռոմայեցիներուն	Յովհաննէս առաքելի
5 բանաստեղծական եւ դաստիարակչական գիրքեր	Մաղաքիա	Ա. Կորնթացիներուն	-3-
Յոբ	11 Երկրորդականոն Գիրքեր	Բ. Կորնթացիներուն	Յուդա առաքելի
Սաղմոսներ	Ա. Գ. Եզրաս	Գաղատացիներուն	Մարգարէական գիրքը
Առակներ	Յուդիթ	Եփեսացիներուն	Յայտնութիւն
			Յովհաննէսի
			<i>Շարունակելի...</i>

Գիտ խաչ

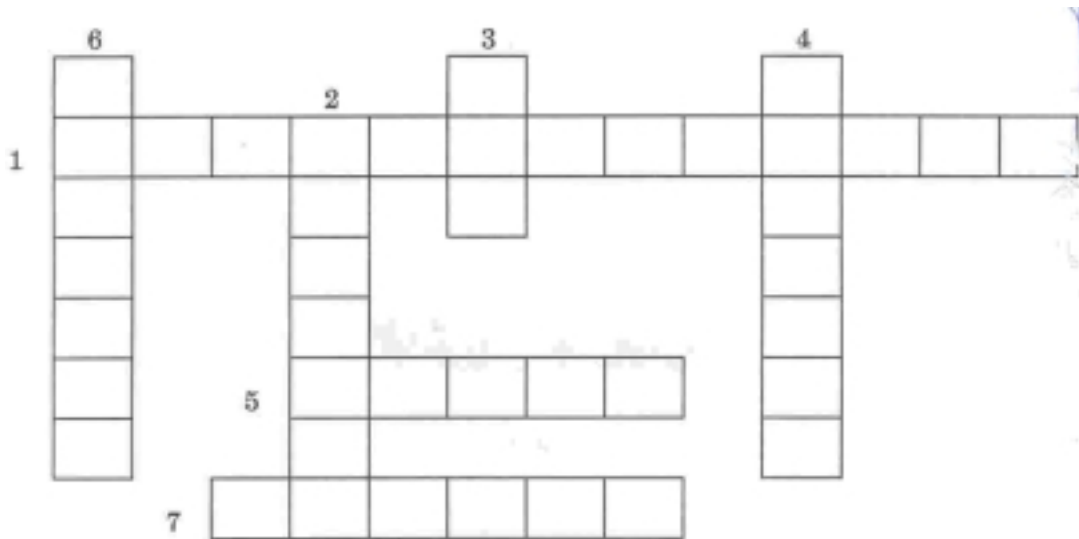
«Գիտ խաչ»ը Յիսուսի խաչափայտին գտնուելուն յիշատակութեան տօնն է: Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցին զայն կը տօնէ Խաչվերացի տօնին յաջորդող 7-րդ կիրակին, որ 7 օրերու շարժականութեամբ Հոկտեմբեր 23-էն 29-ի միջեւ կրնայ զուգադիպիլ: Այս տարի Գիտ խաչը կը զուգադիպի Հոկտեմբեր 26-ին:

Յիսուսի խաչելութենէն ետք, Պիղատոսի հրամանով Քրիստոսի մարմինը թաղուեցաւ: Սակայն խաչափայտը մնաց Գողգոթայի վրայ միւս երկու խաչերուն հետ եւ հոն թաղուած մնաց շուրջ երեք հարիւր տարիներ շարունակ. հետագային Գողգոթա լեռը աղբանցի վերածուեցաւ, քրիստոնէաներուն նախատինք ընելու համար:

313 թուին, Միլանոյի հրովարտակով երբ արտօնուեցաւ Քրիստոնէութիւնը ազատօրէն պաշտել, Երուսաղէմը դարձաւ ուխտավայր: Հաւատացեալներ կ'այցելէին քաղաքը Սուրբ տեղերը պատուելու համար: Այս ուխտաւորներու կարգին էր նաեւ Կոստանդիանոս կայսրին մայրը՝ Հելիեն: Ան մտադրած էր անպայման գտնել Քրիստոսի խաչափայտը: Յուդա անունով հրեայ անձի մը օգնութեամբ, կարելի եղաւ Գողգոթայի տեղը ճշդել եւ պեղումներէ ի յայտ եկան երեք խաչափայտեր որոնց մէջէն անկարելի եղաւ զանազանել Քրիստոսի խաչը: Նոյն ժամուն մահացած պատանիի մը դիակը հետզհետէ խաչերուն վրայ դրին հրաշքի սպասելով եւ այն խաչը որուն դպնալով պատանին յարութիւն առաւ ճշդուեցաւ Յիսուսի խաչը ըլլալը:

Այս գիտը տեղի ունեցաւ 327 թուին:

խաչքան

1- Սուրբ գիրք

2- Հայերը 5-րդ դարը կոչեցին...

3- Գիր

4- Ո՞վ գրած է «Ծանաչել զիմաստութիւն եւ զխրատ»-ով սկսող խօսքը

5- Մեսրոպ Մաշտոց բացաւ ասոնցմէ առաջինը

6- Աստուածաշունչը կոչուեցաւ թարգմանութիւններու ...

7- Գիրքը վեր եւ բարձր բռնելու գործիք

Խօսենք հայերէն Գրեց՝ Խաչիկ Դաշտենց

Մեր շուրջը լեզուներ նոր ու հին,
Մեր շուրջը խօսում են այլօրէն
Եկ խօսենք եղբայր իմ հայերէն:

Կուլ չերթանք այս ահեղ Լափումին,
Թոյլ չտանք մեր լեզուն աներեն
Եկ խօսենք եղբայր իմ հայերէն:

Մենք ունենք աշխարհում Մասիս սար,
Այդ սարը գալիս է դարերէն
Նա անվերջ խօսում է հայերէն:

Զաւակիդ հայկազեան դպրոց տար
Եկ գրենք մեսրոպեան տառերով
Եկ խօսենք մեր անուշ բառերով:

Մեզ ցրեց մի բազուկ անօրէն,
Թէ կ'ուզես սերունդներ մեզ ներեն,
Մենք հայ ենք եկ խօսենք հայերէն:

Այս օտար աշխարհի ցրտերում,
Եկ սիրենք մեր լեզուն ջերմօրէն,
Եկ վառենք եւ վառւենք հայերէն:

Մեսրոպ Մաշտոց

Ով մեծագործ
Մեսրոպ Մաշտոց.
մեր առաջին
բացուած դպրոց:

Մեր առաջին
լեզուի տաճար,
լուսապայծառ
Հայոց հանճար:

Ամէն գիրըդ
անձէթ ճրագ,
մեզ հայ պահող
անմար կրակ:

Դուն մեր մեծ պապ
Հացիկ գիւղէն,
Մշոյ դաշտի
քաղցրիկ հողէն:

Շրթունքներով
մեր մանկական՝
քեզ հազար փառք
յաւերժական:

Երկայնաուն որդը եւ իր բառարանը

Երկայնաուն որդը ծնաւ բառարանի մը առաջին էջին վրայ: Հազիւ ծնած, ան սկսաւ իրեն համար ճամբայ բանալ Այբ-ով սկսող բառերուն մէջէն: Համով թուղթ. անուշահոտ մելան. ուզածին չափ բառ: Կատարեալ երջանկութիւն: Մանաւանդ որ ան թէ՛ փորը կը կշտացնէր թէ՛ միտքը, որովհետեւ այս ճարպիկ որդը իր կրծած բառերուն իմաստն ալ կը սորվէր:

Եւ անհա օր մը ան հասաւ Այբ-ով սկսող Բառերուն վերջաւորութեան.-

«Բաւական մեծցայ եւ գիտուն դարձայ: Երթամ տեսնեմ թէ բառարանէս դուրս ի՞նչ կայ չիկայ» ըսաւ ան:

Գնաց հասաւ ծառերով զարդարուած կանաչ դաշտ մը: Թիթեռնիկները կը թռչկոտէին, թռչունները կ'երգէին: Բայց Երկայնաունը չէր գիտեր թէ ի՞նչ էին այս բոլորը որովհետեւ Այբ-ով սկսող բառերուն մէջ այսպէս բաներ չկային: Երբ սակայն ան հանդիպեցաւ Արեւածաղիկին, անմիջապէս ճանչցաւ զայն:

Արեւածաղիկը ընկերասէր բնաւորութիւն ունէր: Ժպտելով ըսաւ որդիին.-

- Բարե՛ւ. նո՞ր եկած ես մեր կողմերը:

Երկայնաունը կ'ուզէր երկար բարակ պատմել իր մասին, իր բառարանին մասին, իր այս առաջին ճամբորդութեան մասին: Բայց միայն կրցաւ ըսել.

- Այո՛, առաջին այցելութիւն:
- Այսօր օդը շատ նեղացուցիչ է- շարունակեց արեւածաղիկը:
- Արդարեւ, ամպոտ, անհամ:

Արեւածաղիկը զարմանքով նայեցաւ որդիին ու ըսաւ.

- Ծատ տարօրինակ ձեւ մը ունիս խօսելու:

Որդը հառաչեց: Ան կ'ուզէր ուրիշ շատ նիւթերու մասին խօսիլ իր նոր բարեկամին հետ: Բայց չէ՛ որ միայն Այբ-ով սկսող բառերը գիտէր: Ինչպէ՞ս կարելի էր խօսակցիլ միայն աստուծոյնով: Վերջապէս տխուր ձայնով մը ըսաւ.

- Ահ, ազնիւ արեւածաղիկ... այս անգամ այսքան: Աւելին՝ անկարելի...

Այդ օր, Երկայնաունը անապարանքով վերադարձաւ տուն. մտաւ բառարանին մէջ եւ համբերութեամբ շարունակեց իր կէս ձգած գործը:

Մէկը միւսին ետեւէն լափեց մնացեալ տառերով սկսող բառերը, մինչեւ Օ եւ Ֆէ:

Հիմա՛ ան կրնայ խօսակցիլ որո՞նց հետ որ կ'ուզէ, ի՞նչ նիւթի մասին որ կը փափաքի:

Դուրս ըսէ ուրեմն, սիրելի ընթերցող, ի՞նչ է կատարելապէս յաջողելու գաղտնիքը...

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Մանկապարտեզի անկիւն

Ամբողջացո՛ւր ըստ Ղուկասի Աւետարանին 9.12-13
Կ'իրիկնանար, Արձակէ՛, գտնեն, ամայի, ուտելիքը,
ձուկ, հաց, բաւականաչափ

Երբ օրը -----, տասներկու աշակերտները
մօտեցան Յիսուսի եւ ըսին.

- ----- ժողովուրդը, որպէսզի երթան շրջակայ գիւղերն
ու ագարակները, հանգչին եւ ուտելիք -----, որովհետեւ
հոս ----- տեղ ենք:

Յիսուս անոնց ըսաւ.

- Դո՛ւք տուէք անոնց -----:

Անոնք ըսին.

- Ամբողջ մեր ունեցածը հինգ ----- եւ երկու ----- է.
բայց եթէ կ'ուզես, կ'երթանք ժողովուրդին համար

----- կերակուր կր գնենք:

Չըլլայ հայ տուն առանց հայ գիրքի

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Նախակրթարան Ա. Բ. եւ Գ. դասարաններու անկիւն

1- Անճան Աստուծմէ ի՞նչ խնդրեց: :

- ա.- Դրամ
- բ.- Զաւակ
- գ.- Տուն
- դ.- Առողջութիւն

2- Անճան ի՞նչ անուանեց իր զաւակը:

- ա.- Սամուէլ
- բ.- Յակոբ
- գ.- Գէորգ
- դ.- Յիսուս

3- Անճան ո՞ր քահանային յանձնեց իր զաւակը:

- ա.- Հեղիին
- բ.- Արմէնին
- գ.- Յովհաննէսին
- դ.- Գրիգորին

4- Ո՞վ Սամուէլին երեք անգամ կանչեց:

- ա.- Հեղին
- բ.- Աստուած
- գ.- Հրեշտակը
- դ.- Սատանան

5- Հեղի քահանային որդիները ինչպիսի՞ մարդիկ էին:

- ա.- Բարի
- բ.- Հնազանդ
- գ.- Չար
- դ.- Իմաստուն

6- Յիսուսի առակին մէջ, Ո՞վ էր այդ անձը որ օգնեց երուսաղէմէն Երիքով գացող ճամբորդ վիրաւորին:

- ա.- Հրեայ պաշտօնեայ մը
- բ.- Քահանան
- գ.- Յիսուսի աշակերտներէն մէկը
- դ.- Սամարացի մարդ մը

7- Յովսէփի եղբայրները որու ծախեցին զինք:

- ա.- Երուսաղէմցիներուն
- բ.- Եգիպտացիներուն
- գ.- Հրեաներուն
- դ.- Արաբներուն

8- Ինչ՞ի մէջ էր Սամսոնի ուժը:

- ա.- Մկաններուն
- բ.- Մազերուն
- գ.- Մարմնին
- դ.- Հաւատքին

9.- Սողոմոն թագաւոր քանի՞ տարիներ թագաւորեց Իսրայէլի:

- ա.- 4
- բ.- 10
- գ.- 40
- դ.- 30

10- Յիսուս քանի՞ հացով եւ ձուկով կշտացուց հինգ հազար հոգին:

- ա.- 3 հաց եւ 1 ձուկ
- բ.- 5 հաց եւ 2 ձուկ
- գ.- 3000 հաց եւ 3000 ձուկ
- դ.- 100 հաց եւ 100 ձուկ

**Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Նախակրթարան Դ. Ե. եւ Զ. դասարաններու անկիւն**

1- Հետեւեալներէն որո՞նք Մեսրոպ Մաշտոցի աշակերտներն են:

- ա.- Կորիւն
- բ.- Մովսէս Խորենացի
- գ.- Յովհաննէս
- դ.- Պետրոս

2- Սեպտեմբեր ամիսը ո՞ր տօները տօնեցինք

- ա.- Ս. Գէորգ
- բ.- Յովհաննու Կարապետ
- գ.- Խաչվերաց
- դ.- Վարդանանց

3- Ի՞նչ կը նշանակէ Խաչքուն

- ա.- խորանին մէջ դրուած խաչը:
- բ.- կերպասի վրայ խաչը որ ձողի վրայ բարձրացած է:
- գ.- Յորենի հասկերէն կազմուած Խաչ:
- դ.- Սուրբ խաչ մը զոր արժանաւոր կրօնականներ կը կրեն իրենց կուրծքին:

4- Ո՞ր ծնած է Սուրբ Գէորգ:

- ա.- Հայաստան
- բ.- Յունաստան
- գ.- Երուսաղէմ
- դ.- Կապադովկիա

5- Որո՞ւ ընկերները տան արաստաղէն վար իջեցուցին զինք, որպէսզի Յիսուսի կողմէ բժշկուի:

- ա.- կոյրին
- բ.- անդամալուծին
- գ.- բորոտին
- դ.- Ղուկասի

6- Ու՞ր գրուած է: «Եղբայրներ՛ր,

աստուած ձեզ կանչեց որ ազատ ըլլաք. միայն նայեցէք՝ որ այդ ազատութիւնը մարդկային ցանկութիւններ կատարելու պատրուակ չդառնայ, այլ՝ սիրով ծառայեցէք իրարու:»

- ա.- Կորնթացիներու Ա. նամակին 9.23
  - բ.- Գաղատացիներու նամակին 5.13
  - գ.- Կողոսացիներու նամակին 2.16
  - դ.- Եբրայեցիներու նամակին 9.3
- 7- Հին կտակարանէն ո՞ր գիրքին մէջ գրուած է Մովսէսի եւ 10 պատուիրաններու պատմութիւն:
- ա.- Ծննդոց
  - բ.- Թագաւորաց
  - գ.- Սաղմոսաց
  - դ.- Ելից

8- Յիսուս ու՞ր հինգ հազարը կերակրեց երկու ձուկով եւ հինգ հացով:

- ա.- Բեթսայեդա
- բ.- Գալիլիա
- գ.- Նազարէթ
- դ.- Բեթլեհէմ

9.- Հայոց Ո՞ր թագաւորին օրով Քրիստոնէութիւն սկսաւ տարածուիլ պալատին մէջ:

- ա.- Տրդատ Ա.
- բ.- Տրդատ Գ.
- գ.- Սանատրուկ
- դ.- Խոսրով

10- Ո՞վ էր հայոց թագաւորը երբ գիրերու գիտը եղաւ:

- ա.- Արտաշէս
- բ.- Վրամշապուհ
- գ.- Արշակ
- դ.- Տրդատ Գ.

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Երկրորդականի անկիւն

1- Ամբողջացուր հետևեալ աղօթքը:
----- կերակրողին -----, որ
զմեզ կերակրեաց եւ ----- . ---
փառք յաիտեանս. -----:

2- Կաթողիկոսին մակդիրն է ՆՍՕՏՏ:
Ի՞նչ կը նշանակէ:
Ն----- Ս----- Օ-----
Տ----- Տ-----

3- Ինչպէ՞ս կ'ողջուցենք
հոգեւորականները:
ա.- Կաթողիկոսին՝
-----, Վեհափառ
Տէր:

բ.- Եպիսկոպոսին՝
-----, Սրբազան
Հայր:

գ.- Վարդապետին՝
-----, Հայր սուրբ:

դ.- Քահանային՝
-----, Տէր:

4- Մկրտութեան ընթացքին:
Քահանան կ'ըսէ.
- Երախայս զի՞նչ խնդրէ
Կնքահայրը կը պատասխանէ
-----, -----, ----- եւ
-----: Մկրտիլ եւ
արդարանալ, սրբիլ ի մեղաց, ազատիլ
ի դիւաց եւ ծառայել Աստուծոյ:

5- Սուրբ հաղորդութիւն ստանալու ատեն
Հաւատացեալը կըսէ.

Քահանան կը պատասխանէ . Սա եղիցի
քեզ քաւութիւն եւ թողութիւն մեղաց քոց:

6- Մասի բաշխման ժամանակ:
Մաս բաշխողը կ'ըսէ.
-Մասն եւ բաժին եղիցի Սուրբ
Պատարագիս
Մաս ստացողը կը պատասխանէ
Բաժին ----- յաիտեան:

7- Սուրբ Պատարագի ընթացքին Ողջոյն
տուողը կ'ըսէ
----- Ի մէջ մեր -----
Ողջոյն ստացողը կը պատասխանէ
----- է ----- Քրիստոսի

8- Ս. Զատկուան օրը ողջոյն տուողը
կ'ըսէ.
Քրիստոս -----
Ողջոյն ստացողը կը պատասխանէ
----- է -----

9.- Ս. Ծնունդի օրը ողջոյն տուողը կ'ըսէ.
Քրիստոս -----
Ողջոյն ստացողը կը պատասխանէ
----- է -----
կամ
----- մեծ -----

10- Ո՞ր Տիեզերական Ժողովին ընթացքին
խմբագրուեցաւ Հաւատամքը:
ա.- Նիկիոյ 325
բ.- Կոստանդնուպոլսոյ 381
գ.- Եփեսոսի 431
դ.- Քաղկեդոնի 451

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Ընդհանուրի անկիւն

1- Հին եւ Նոր կտակարանները կարելի է նաեւ կոչել Հին եւ Նոր.-

- ա- Գիրք
- բ- Ուխտ
- գ- Բաժիններ
- դ- Մասեր

2- Սուրբ երրորդութիւն երբ կ'ըսենք կը հասկնանք.-

- ա- Հաւատք, յոյս եւ սէր
- բ- ընտանիք, հայրենիք, ազգ
- գ- Հայր, Որդի եւ Սուրբ հոգի
- դ- երեք մոգերը որոնք Յիսուսի այցելեցին

3- Կանթեղը.-

- ա- լոյս կու տայ
- բ- լուր կու տայ
- գ- գիտութիւն կու տայ
- դ- անուշ հոտ կը հանէ

4- Խաչը իր տէրը կը զօրացնէ կը նշանակէ.-

- ա- տազնապ ապրող անձը ատելի տոկուն կը դառնայ
- բ- փորձանքէ անցնողը նկարագրով կը զօրանայ
- գ- Դժուարութիւն կրող անձը ատելի համբերատար կը դառնայ
- դ- Բոլոր պատասխաններն ալ ճիշդ են

5- Յիսուսի ո՞ր առակը մեզի կ'ըսէ թէ միշտ պատրաստ պէտք է ըլլալ Քրիստոսի գալուստին.-

- ա- Հաւատարիմ ծառան
- բ- Յիմար եւ իմաստուն կոյսերը
- գ- Յարատեւող Այրին եւ դատաւորը
- դ- այդպէս առակ չկայ

6- Մեսրոպ Մաշտոց հայերէնէն զատ ուրիշ երկու լեզուներու ալ գիրերը գտած է

- ա- Վրացիներուն եւ աղուաններուն
- բ- վրացիներուն եւ արաբներուն
- գ- աղուաններուն եւ արաբներուն
- դ- ասորիներուն եւ վրացիներուն

7- Ըստ Վահան Թէքէեանի, «Եկեղեցին հայկական...».-

- ա- Ծննդավայրն է սրտիս
- բ- Ծննդավայրն է կեանքիս
- գ- Ծննդավայրն է հոգւոյս
- դ- Ծննդավայրն է մտքիս

8- Մովսէս խորենացի.-

- ա- Մեսրոպ Մաշտոցի հաստատած դպրոցներէն մէկուն աշակերտած է
- բ- Հայոց պատմութիւնը գրած է
- գ- թարգմանիչ եղած է
- դ- բոլոր այս վերինները ճիշդ են

9- Պատարագի ընթացքին յաճախ կը լսենք «Յիշեա՛ Տէր եւ ...»

- ա- Ազատեա՛
- բ- Ողորմեա՛
- գ- Ներեա՛
- դ- Յիշեա՛ Տէրը պատարագի ընթացքին չ'ըսուիր

10- Կերոնը.-

- ա- Դպիր տղոց բռնած մոմն է
- բ- քահանային զգեստն է
- գ- խունկ վառելու տեղն է
- բ- Մաս բաժնելու ծառայող ամանն է

Սեպտեմբեր ամսուան պատասխաններ եւ մասնակցողներ

Մանկապարտեզի անկիւն

Առաքելները, Ըրած, Բեթսալիդա, հետեւեցաւ, քարոզել, արքայութիւն, բժշկեց

Նախակրթարան Ա. Բ. Գ. անկիւն

1. բ. 451
2. գ. 301 Տրդատ Գ.
3. դ. Մովսէսի
5. ա. 40 Օր
6. ա. Հերովդէս
7. բ. Տէրունական
8. դ. Թովմաս
9. ա. Երկու
10. դ. Նոյ եւ ընտանիքը

Նախակրթարան Դ. Ե. Զ. անկիւն

1. ա. Փրկիչ
2. բ. Պետրոս
3. ա. Թովմաս դ. Մատթէոս, գ. Թադէոս
4. բ. Ծաղկազարդ
5. գ. Թադէոս եւ Բարթողիմէոս
6. դ. Հոգեգալուստ
7. գ. Գրիգոր Լուսաւորիչ
8. ա. Պայծառակերպութիւն
9. բ. Կանայի Հարսանիքը
10. բ. Վնամղապուն

Երկրորդականի անկիւն

1. բ. 1929
2. դ. 1980
3. գ. Եսթեր դ. Երգ երգոց
4. ա. Ծննդոց
5. ա. Ծննդոց
6. բ. Ելից
7. բ. Գարեգին Բ.
8. գ. Արամ Ա.
9. ա. Թորգոմ Արքեպիսկոպոս
10. ա. Մեսրոպ Մութաֆեան

Ընդհանուրի անկիւն

1. բ. Անցերող Ծառան
2. գ. կը ձանձրանայ
3. ա. Հրազդան
4. գ. Հաստատուն բռնեցէք

5. բ. Հիրասէր է
6. գ. Վեդարացեւ գմբէթով
7. ա. Երկնի եւ Երկրի
8. գ. Երեք աղջիկ
9. բ. իր եզին
10. դ. դրամին

Սեպտեմբեր ամսուան մասնակցողներ

Մանկապարտեզ

Անսխալ պատասխանողներ

Սեակ Պապիկեան, Խշիշեան Արշակ, Արազ Գաբթանճեան, Արին Անթեպեան, Կրէյս Նարեկեան, Քեհեայեան Թաթիանա:

Նախակրթարան Ա.Բ. Գ. անկիւն

Լորի Չուխանեան, Անի Չուխանեան, Սեան Մելեքեան, Գէորգ Պուլիքեան, Դալար Գաբթանճեան, Յարութ Քուլլուքեան, Սերենա Քուլլուքեան, Ներսէս Նասոյեան, Հրայր Մատթէոսեան:

Անսխալ պատասխանող

Առէն Պապիկեան, Մարիա Դանիէլեան

Նախակրթարան Դ.Ե.Զ. անկիւն

Թամար Չաքմաքճեան, Թամար Պուլիքեան, Գօգօ Մատթէոսեան, Անի Մելեքեան, Հրակ Նարեկեան, Լորա Սարիմանուկեան, Ռուբէն Սեթեան, Արի Սիրզայեան, Ժան-Յակոբ Չուխանեան:

Երկրորդականի անկիւն

Թամար Գիզիրեան, Փօլ Քիզիրեան, Կարօ Կարապետեան:

Կարճ Լուրեր

- Մեր 24-րդ տարեշրջանի արձանագրությունները տեղի ունեցան 7 Սեպտեմբեր 2003-ին: Արձանագրուեցան 32 աշակերտներ:
- Վերամուտը տեղի ունեցավ 14 Սեպտեմբեր 2003-ին: Աշակերտութեան թիւն էր 56 :
- 21 Սեպտեմբեր 2003-ին Կիրակնօրեայ Դպրոցի աշակերտութիւնը իրենց ծնողներով, ուսուցչական կազմով եւ տնօրէնին հետ Սուրբ Յակոբ մայր եկեղեցւոյ մէջ յաւարտ Սուրբ պատարագի հաղորդութիւն ստացան:
- Մինչեւ 28 Սեպտեմբեր 2002, արձանագրուած աշակերտներուն թիւն է 73:
- Մեր 24-րդ տարեշրջանի կազմը

Տիկ. Թալին Թաշճեան	դաստիարակ Բողբոջ դասարանին
Օրդ. Մարիա Քէօսէյեան	դաստիարակ Կոկոն դասարանին
Տիկ. Սալբի Բակլայեան	դաստիարակ Ծաղիկ դասարանին
Տիկ. Վերա Կարապետեան	դաստիարակ Նախ. Ա. դասարանին
Օրդ. Գարոլ Գաբթանճեան	դաստիարակ Նախ. Բ. դասարանին
Օրդ. Երան Լոշխանեան	դաստիարակ Նախ. Գ. դասարանին
Օրդ. Յասմիկ Նաճարեան	դաստիարակ Նախ. Դ. դասարանին
Տիկ. Ծողիկ Նաճարեան	դաստիարակ Նախ. Ե. դասարանին
Տիկ. Աշխէն Իշխանեան	դաստիարակ Նախ. Զ. դասարանին
Տիկ. Յասմիկ Գանաճեան	դաստիարակ Երկ. Ա. եւ Բ. դասարաններուն
Պրն. Թորոս Պապիկեան	դաստիարակ Երկ. Գ. եւ Դ. դասարաններուն
Տիկ. Ծաղիկ Պոյաճեան	Խմբագիր «Մաշտոցի Արձագանգ» ի
Պրն. Բաֆֆի Պապիկեան	Webmaster www.sourphagop.org
Պրն. Նիկոլ Դանիէլեան	Լուսանկարներ

Գիտե՛ս Թէ

- www.sourphagop.org ունի 670 էջեր որոնց 99% էն աւելին հայերէն են:

Կ'ուղուի՞նք Դպրոցէն դէպի Եկեղեցի

Կարճ Լուրեր

Կը սպասենք Ս. Հաղորդութիւն ստանալու

«Ճաշու աւետարան»ը

Կը գտնուի նաեւ համացանցի (internet) վրայ: Այցելեցէ՛ք www.sourphagop.org, ձախ կողմի կոճակներէն «Ճաշու աւետարան»ը ձեզ կ'ուղղէ դէպի ամսուան իւրաքանչիւր օրուան Ճաշու Աւետարանի հատուածները...

«ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՐՁԱԳԱՆԳ»ը

Կը գտնուի նաեւ համացանցի (internet) վրայ: Այցելեցէ՛ք www.sourphagop.org, ձախ կողմի կոճակներէն «Պարբերաթերթ»ը ձեզ կ'ուղղէ դէպի ներկայ եւ նախկին թիւերը...

«Մաշտոցի Արձագանգ»ի Խմբագրական կազմ

Խմբագիր՝

Աշխատակիցներ՝

Ծաղիկ Պոյաճեան

Յասմիկ Նաճարեան, Երան Լոշխաճեան, Գարուին Գէպթանճեան, Նիկոլ Դանիէլեան եւ Թորոս Պապիկեան: